

STORTINGET

Innst. 400 L

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra familie- og kulturkomiteen

Prop. 79 L (2022–2023)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i barnelova mv. (krav om barneomsorgsattest)

Til Stortinget

Sammendrag

Barne- og familiedepartementet foreslår i proposisjonen endringer i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barneloven), lov 6. mars 1981 nr. 5 om barneombud (barneombudsloven), lov 18. juni 2021 nr. 97 om barnevern (barnevernsloven), lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap (ekteskapsloven) og lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer (familievernkontorloven).

Proposisjonen innebærer at det innføres krav om barneomsorgsattest for nye grupper for å forebygge vold og overgrep mot mindreårige. Barneomsorgsattest er en avgrenset politiattest som anvendes for personer som har ansvar for eller utfører oppgaver overfor mindreårige, jf. lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven) § 39.

Forslaget går for det første ut på at det innføres krav om barneomsorgsattest for ansatte ved Barneombudet og familievernkontorene som skal utføre oppgaver som forutsetter et ansvars- eller tillitsforhold overfor mindreårige. For det andre foreslås det å innføre krav om barneomsorgsattest for sakkyndige som oppnevnes av det offentlige i saker etter barnevernsloven og barneloven, samt representant for barnet som oppnevnes i saker etter barneloven. For det tredje foreslås det å innføre

krav om barneomsorgsattest for eksterne meklere etter barneloven og ekteskapsloven. Det foreligger ikke hjemmel til å kreve barneomsorgsattest for disse gruppene i dag.

Med lovproposisjonen anser departementet Stortingets anmodningsvedtak nr. 606, 25. april 2017, som fulgt opp. I vedtaket ba Stortinget regjeringen vurdere behovet for å kreve politiattest for yrkesgrupper som er i kontakt med barn, men som ikke faller inn under særlovgivningen.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åse Kristin Ask Bakke, Ragnhild Male Hartviksen og Torstein Tvedt Solberg, fra Høyre, Turid Kristensen og Tage Pettersen, fra Senterpartiet, Margrethe Haarr og Åslaug Sem-Jacobsen, fra Fremskrittspartiet, Silje Hjemdal, fra Sosialistisk Venstreparti, Kathy Lie, og fra Venstre, lederen Grunde Almeland, viser til at Barne- og familiedepartementet i denne proposisjonen foreslår at det innføres krav om barneomsorgsattest for nye grupper for å forebygge vold og overgrep mot mindreårige. Det foreligger ikke hjemmel til å kreve barneomsorgsattest for disse gruppene i dag. Barneomsorgsattest er en avgrenset politiattest som anvendes for personer som har ansvar for eller utfører oppgaver overfor mindreårige jf. lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven) § 39.

Komiteen viser til at det foreslås at det innføres krav om barneomsorgsattest for ansatte ved Barneom-

budet og familievernkantorene som skal utføre oppgaver som forutsetter et ansvars- eller tillitsforhold overfor mindreårige, samt for sakkyndige og representant for barnet som oppnevnes av det offentlige i saker etter barnevernsloven og barnelova. Komiteen viser videre til at det foreslås å innføre krav om barneomsorgsattest for eksterne meklere etter barnelova og ekte-skapsloven.

Komiteen åpnet for skriftlige innspill til komiteens behandling av proposisjonen, og innen fristens utløp har det kommet inn ett skriftlig innspill fra Alexander Dale Oen Arena. Organisasjonen ønsker at alle som skal omgås barn, blir omfattet av ordningen, og viser til ønsket om at også ansatte i svømme- og badeanlegg bør omfattes av dette lovverket.

Komiteen viser til at bakgrunnen for lovforslaget er at Stortinget ved behandling av opptrappingsplanen mot vold og overgrep fattet et anmodningsvedtak som ba regjeringen om å vurdere behovet for å kreve politiattest for yrkesgrupper som er i kontakt med barn, men som ikke faller inn under særlovgivningen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Fremskrittspartiet, viser til at regjeringen med proposisjonen følger opp Stortingets anmodningsvedtak om å vurdere behovet for å kreve politiattest for flere yrkesgrupper som er i kontakt med barn. Flertallet viser til at det å stille krav om barneomsorgsattest er et viktig virkemiddel for å kunne forebygge vold og overgrep mot barn og unge, og støtter at det innføres krav om barneomsorgsattest for nye grupper.

Flertallet viser til at det pågår et arbeid på feltet i flere departement, der proposisjonen er en del av dette arbeidet. Flertallet viser til at det er Justis- og beredskapsdepartementet som har det overordnede ansvaret for politiregisterlovgivningen, og som gir de generelle reglene for utskrivning av politiattest/barneomsorgsattest.

Flertallet viser til at politiregisterforskriften kapittel 34 åpner for at det kan skrives ut barneomsorgsattest til personer som skal ansettes eller ha oppgaver for fritidsklubber, frivillige organisasjoner eller kulturinstitusjoner, der arbeidsoppgavene innebærer et ansvars- og/eller tillitsforhold til barn og unge. Flertallet viser til at det er en plikt å framlegge barneomsorgsattest for de personene som skal drive organisert treningsvirksomhet for barn. Det er Kultur- og likestillingsdepartementet som har ansvar for idretten, og som vil vurdere om det trengs nye hjemler på dette området.

Flertallet er opptatt av å understreke at en barneomsorgsattest alene ikke er en garanti for at det ikke vil forkomme overgrep mot barn. Det er nødvendig at det også jobbes på andre måter for å beskytte barn og unge mot overgrep.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at regjeringen etter

planen skal legge fram en opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner i 2023.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at proposisjonens forslag innebærer at det innføres krav om barneomsorgsattest for nye grupper for å forebygge vold og overgrep mot mindreårige. Videre skriver regjeringen at kravene om barneomsorgsattest har blitt innført særskilt på hvert enkelt område over tid. Dette medfører at kravene ikke har blitt sett i sammenheng og vurdert samlet, og at det derfor er behov for en helhetlig gjennomgang på tvers av sektorer for å tette eventuelle hull i regelverket. Under oppstillingen av gjeldene rett beskrives langt flere samfunnsområder enn de endringene som foreslås omfattet i proposisjonen som behandles her.

Disse medlemmer deler oppfatningen av at det både er behov for, og helt nødvendig med, en helhetlig gjennomgang for å sikre flere barn og unge mot overgrep.

Disse medlemmer viser til merknader i Innst. 370 S (2021–2022), jf. Dokument 8:193 S (2021–2022) – Representantforslag om trygge fritidsaktiviteter:

«Disse medlemmer viser til høringsuttalelse fra Norges Røde Kors, som slår fast at adgangen til å hente politiattest er et av de viktigste forebyggende tiltak de har. De skriver:

‘Etter politiregisterlovens ikrafttredelse i 2014 er Røde Kors sin erfaring at det er et problem at det ikke er anledning til å fornye politiattestene (jf Politiregisterloven § 43) for våre ansatte og frivillige. Vi er også av den oppfatning av at dette gjelder for andre organisasjoner.’

Disse medlemmer viser også til høringsuttalelse fra NIF, hvor de fremfører mye av det samme budskapet. Idrettsstyret har endog gjort vedtak om at de forventer at det snarest blir etablert ordninger som sikrer at idrettslag skal kunne be om ny politiattest når idrettslaget ikke er sikker på om en person har gyldig politiattest.

Disse medlemmer mener derfor at det er god grunn til å se nærmere på om § 43 i politiregisterloven er hensiktsmessig.

Disse medlemmer viser videre til at NIF påpeker at dagens politiattestsystem bør moderniseres og digitaliseres. Det er ingen grunn til å risikere at et tungvint og gammeldags system kan gi feil attest. Disse medlemmer mener derfor at det bør igangsettes et arbeid med et trygt og sikkert digitalt politiattestsystem.»

Disse medlemmer viser også til forslagene som ble fremmet i samme sak:

«Stortinget ber regjeringen snarest legge frem en sak om endringer i politiregisterloven, eller eventuelt gjennomføre endringer i politiregisterforskriften, slik at det blir mulig for frivillige lag og organisasjoner å få en bedre politiattestordning i tråd med det behov frivilligheten klart har signalisert.»

«Stortinget ber regjeringen snarest legge frem forslag om endringer i politiregisterloven slik at det kan kreves oppdatert politiattest også for de som jobber med barn og unge i private virksomheter.»

Disse medlemmer imøteser en helhetlig gjennomgang for å inkludere flere samfunnsområder og for å modernisere ordningene med barneomsorgsattest/politiattest. Samtidig vil disse medlemmer slutte seg til de endringene som foreslås i proposisjonen.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser til Dokument nr. 8:117 (2001–2002) Forslag fra stortingsrepresentantene Ulf Erik Knudsen, Karin S. Woldseth og Jan Arild Ellingsen angående krav om særskilt politiattest for alle som i sitt virke arbeider med mindreårige.

Dette medlem viser videre til Dokument nr. 8:138 (2007–2008) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Erik Knudsen, Karin S. Woldseth, Jan Arild Ellingsen og Ketil Solvik-Olsen angående krav om politiattest for alle som i sitt virke arbeider med mindreårige.

Dette medlem merker seg at sakene den gang ble nedstemt mot Fremskrittspartiets stemmer. Dette medlem viser til at det i årene mellom 2002 og nå en rekke ganger har vært nødvendig for Fremskrittspartiets representanter å be om fremdrift i arbeidet med attest og om stadige utvidelser av hvem som skal omfattes av kravet om attest, og hva attesten skal inneholde. Intensjonen i representantforslagene var klar på at alle voksne som i sitt virke, frivillig eller lønnet, står i et til- eller ansvarsforhold til mindreårige, skal underlegges krav om attest. Hvis forslagene den gang hadde blitt vedtatt og fulgt opp, så hadde det ikke i dag vært behov for nok en utvidelse.

Dette medlem viser til Dokument 8:113 S (2019–2020) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hanne Dyveke Søttar, Kari Kjønås Kjos, Silje Hjemdal og Roy Steffensen om nødvendige regelendringer om politiattest for ansettelsesforhold i skoler og barnehager, hvor det ble foreslått nødvendige regelendringer slik at politiattesten gir et fullstendig bilde av søkeren og viser alle relevante lovbrudd i de tilfeller som gjelder ansettelsesforhold i skole, barnehage eller andre steder der kontakt med barn utgjør en viktig del av stillingen.

Dette medlem viser til behandlingen av Prop. 40 L (2010–2011) Endringer i barnevernloven (krav til politiattester mv.), med Innst. 244 L (2010–2011), hvor Fremskrittspartiet ble stående alene om følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme et lovforslag som gjør det mulig å kreve uttømmende barneomsorgsattester av støttekontakter og andre som har tilsvarende jevnlig og nær kontakt med barn.»

Dette medlem viser til behandlingen av Dokument 8:136 S (2019–2020), Representantforslag om å utvide barneomsorgsattesten, jf. Innst. 210 S (2020–2021)

hvor medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti foreslo følgende:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å utvide ordningen med barneomsorgsattest, slik at straffedom etter straffeloven §§ 271, 272 og 273 om kroppskrenkelse, grov kroppskrenkelse og kroppsskade gir anmerkning i politiattesten.»

og

«Stortinget ber regjeringen foreta en full gjennomgang av barneomsorgsattesten og komme tilbake til Stortinget med forslag om eventuelle endringer.»

Dette medlem viser også til Dokument 8:193 S (2021–2022) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Himanshu Gulati, May Helen Hetland Ervik, Per-Willy Amundsen, Silje Hjemdal, Sylvi Listhaug om trygge fritidsaktiviteter.

Dette medlem viser også til følgende skriftlige spørsmål:

- Dokument nr. 15:158 (2001–2002) Skriftlig spørsmål fra Karin S. Woldseth (Fremskrittspartiet) til barne- og familieministeren.
- Dokument nr. 15:957 (2007–2008) Skriftlig spørsmål fra Ketil Solvik-Olsen (Fremskrittspartiet) til justisministeren.
- Dokument nr. 15:936 (2009–2010) Skriftlig spørsmål fra Robert Eriksson (Fremskrittspartiet) til arbeidsministeren.
- Dokument nr. 15:1081 (2009–2010) Skriftlig spørsmål fra Hans Frode Kielland Asmyhr (Fremskrittspartiet) til justisministeren.
- Dokument nr. 15:1390 (2009–2010) Skriftlig spørsmål fra Bente Thorsen (Fremskrittspartiet) til kulturministeren.
- Dokument nr. 15:881 (2012–2013) Skriftlig spørsmål fra Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) til justis- og beredskapsministeren.
- Dokument nr. 15:1025 (2018–2019) Skriftlig spørsmål fra Silje Hjemdal (Fremskrittspartiet) til justis- og innvandringsministeren.
- Dokument nr. 15:1753 (2018–2019) Skriftlig spørsmål fra Himanshu Gulati (Fremskrittspartiet) til barne- og familieministeren.
- Dokument nr. 15:991 (2019–2020) Skriftlig spørsmål fra Roy Steffensen (Fremskrittspartiet) til kunnskaps- og integreringsministeren.
- Dokument nr. 15:1001 (2019–2020) Skriftlig spørsmål fra Silje Hjemdal (Fremskrittspartiet) til justis- og beredskapsministeren.
- Dokument nr. 15:929 (2020–2021) Skriftlig spørsmål fra Silje Hjemdal (Fremskrittspartiet) til barne- og familieministeren.

- Dokument nr. 15:1257 (2020–2021) Skriftlig spørsmål fra Erlend Wiborg (Fremskrittspartiet) til justis- og beredskapsministeren.
- Dokument nr. 15:1858 (2021–2022) Skriftlig spørsmål fra Silje Hjemdal (Fremskrittspartiet) til justis- og beredskapsministeren.
- Dokument nr. 15:730 (2022–2023) Skriftlig spørsmål fra Himanshu Gulati (Fremskrittspartiet) til kunnskapsministeren.
- Dokument nr. 15:1913 (2022–2023) Skriftlig spørsmål fra Silje Hjemdal (Fremskrittspartiet) til barne- og familieministeren.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet merker seg at regjeringen ved en rekke anledninger har blitt purret på arbeidet med politi-/barneomsorgsattest. Allikevel har arbeidet tatt unødvendig lang tid.

Disse medlemmer merker seg også at flere av spørsmålene tar opp sider ved barneomsorgsattestordningen som ikke dekkes av saken som nå er til behandling. For eksempel er det fortsatt ikke slik at private treningssentre, badeland, lekeland og andre har samme mulighet og krav til å innhente attest for de som skal ha kontakt med barn og unge.

Disse medlemmer viser til høringsuttalelse fra Alexander Dale Oen Arena drift (AdO). De skriver:

«Vårt innspill er at lovgiver bør tette den åpenbare mangelen i dagens lovverk og sørge for at alle som omgås barn blir omfattet av barneomsorgsattest (politiattest) ordningen. Dersom lovgiver av ulike årsaker må velge blant noen konkrete grupper ordningen må omfatte, så bør ansatte i svømme- og badeanlegg være blant de mest aktuelle grunnet innholdet i jobben og miljøet en jobber i.»

Disse medlemmer viser også til høringsvar fra Bergen kommune, datert 30. oktober 2019, til høring fra regjeringen om politiattest for personer som er i kontakt med mindreårige. De skriver:

«Bergen kommune ser viktigheten av politiattester blant ansatte kommunale tjenester som har både direkte og indirekte tillitsforhold til barn og unge. Bergen kommune ønsker derfor mulighet til å innhente politiattest fra ansatte ved kommunale idrettsanlegg på lik linje som for ansatte på skoler og barnehager som ikke arbeider i et direkte tillitsforhold til barn. Bergen kommune oppfordrer derfor til en innføring av nye hjemler for å kreve politiattest fra ansatte ved kommunale idrettsanlegg.»

Disse medlemmer merker seg at det tar unødvendig lang tid å få på plass politiattest for de som jobber med barn og unge. Disse medlemmer viser til at departementet har varslet at de skal vurdere å innføre krav om politiattest for flere private virksomheter der ansatte er i kontakt med mindreårige, slik som lekeland,

barnepassordninger på treningssentre og kjøpesentre, virksomheter som formidler barnevakter, idrettsanlegg, svømmehaller og trenere mv. som engasjeres av private. Disse medlemmer viser til slutt til at det også skal sees nærmere på hvilke lovbrudd som skal medføre en anmerkning på barneomsorgsattesten.

Disse medlemmer mener at det er bekymringsfullt at det kan gå lang tid før organisasjoner/arbeidsplasser får vite om at deres ansatte eller tilsatte har begått straffbare handlinger som kan utelukke dem fra stilling eller verv.

Disse medlemmer vil derfor fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest legge frem forslag om endringer i barnelova slik at det kan kreves politiattest fra ansatte ved kommunale idrettsanlegg.»

«Stortinget ber regjeringen snarest legge frem en sak om endringer i barnelova slik at det blir mulig for frivillige lag og organisasjoner å få en bedre politiattestordning i tråd med det behov frivilligheten klart har signalisert.»

«Stortinget ber regjeringen snarest legge frem forslag om endringer i barnelova slik at det kan kreves oppdatert politiattest også for dem som jobber med barn og unge i private virksomheter.»

Disse medlemmer mener det bør vurderes om alle som i dag har en mulighet til å innhente barneomsorgsattest, må ha en plikt til å innhente dette.

Det har den siste tiden vært en rekke eksempler i mediene på at voksne i idrettslag utnytter sin posisjon og det ikke er innhentet politiattest.

Disse medlemmer viser til tilbakemeldinger om at enkelte opplever det vanskelig å få oppdatert/fornytt politiattesten. Det kan virke som om politiet er restriktive og reglene for når man kan be om oppdatert/fornytt politiattest, er uklare eller praktiseres ulikt. I noen tilfeller kan for eksempel en barnehage eller et idrettslag ha ansatte som har arbeidet i mange år uten å skifte arbeidsplass – og kanskje heller ikke noen gang har levert politiattest. Disse medlemmer mener at reglene for attest bør klargjøres på en slik måte at alle som kan komme i kontakt med barn og unge, trenger attest.

Disse medlemmer mener videre at det bør gjøres en fornytt gjennomgang av hvilke forhold som bør inkluderes på en barneomsorgsattest. Det er viktig at alle forhold som kan påvirke risikoen, inkluderes.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil understreke at dagens regjering har lagt fram en sak som følger opp Stortingets anmodningsvedtak så raskt som det har vært mulig.

Flertallet er enige i at det er beklagelig at anmodningsvedtaket ikke har blitt fulgt opp av regjeringen Solberg, ei heller av Fremskrittspartiets justisministere.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre og Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen snarest legge frem forslag om endringer i barnelova slik at det kan kreves politiattest fra ansatte ved kommunale idrettsanlegg.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen snarest legge frem en sak om endringer i barnelova slik at det blir mulig for frivillige lag og organisasjoner å få en bedre politiattestordning i tråd med det behov frivilligheten klart har signalisert.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen snarest legge frem forslag om endringer i barnelova slik at det kan kreves oppdatert politiattest også for dem som jobber med barn og unge i private virksomheter.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i barnelova mv. (krav om barneomsorgsattest)

I

I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre gjøres følgende endringer:

Ny § 53 a skal lyde:

§ 53 a *Politiattest for meklaren*

Den som skal godkjennast som meklar, skal leggje fram politiattest som nemnd i politiregisterloven § 39.

Departementet kan i forskrift gje nærare reglar om kravet om politiattest.

§ 61 nytt tredje ledd skal lyde:

Sakkunnig som vert oppnemnd av domstolen etter denne paragrafen, skal leggje fram politiattest som nemnd i politiregisterloven § 39. Det same gjeld advokatar eller andre som blir oppnemnde som representantar for

barnet. Hastar oppnemninga, kan oppnemning skje før det er innhenta politiattest.

II

I lov 6. mars 1981 nr. 5 om barneombud skal ny § 5 a lyde:

§ 5 a (*politiattest*)

Den som skal ansettes i Barneombudet, skal fremlegge politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39. Dette gjelder kun personer som skal utføre oppgaver som forutsetter et tillits- eller ansvarsforhold overfor mindreårige.

III

I lov 18. juni 2021 nr. 97 lov om barnevern gjøres følgende endringer:

§ 12-11 fjerde ledd skal lyde:

Personer som skal oppnevnes som sakkyndig etter § 14-11 annet ledd bokstav e, § 14-13 eller § 14-14 annet ledd, eller som skal oppnevnes som talsperson etter § 14-13, skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Tilsvarende gjelder for sakkyndig som domstolen oppnevner etter tvisteloven § 25-2 første ledd i saker etter denne loven.

Nåværende fjerde ledd blir femte ledd og skal lyde:

Personer som skal føre tilsyn med barn i barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn eller omsorgssentre etter § 17-3 annet ledd, skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd.

Nåværende femte til niende ledd blir sjette til nytt tiende ledd.

IV

I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap gjøres følgende endring:

§ 26 andre ledd skal lyde:

Den som skal godkjennes som mekler, skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om kravet om politiattest.

Nåværende andre til femte ledd blir tredje til nytt sjette ledd.

V

I lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer skal ny § 2 a lyde:

§ 2 a *Politiattest*

Den som skal ansettes ved et familievernkontor, skal fremlegge politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39. Dette gjelder kun personer som skal utføre oppgaver som forutsetter et tillits- eller ansvarsforhold overfor mindreårige.

VI

1. Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan sette i verk de ulike bestemmelsene til ulik tid.
2. Departementet kan gi overgangsbestemmelser.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 23. mai 2023

Grunde Almeland

leder

Margrethe Haarr

ordfører

